

Bromölla kommun

KOMMUNAL FÖRFATTNINGSSAMLING Nr 040.8

Antagen/Senast ändrad	Gäller från	Dnr
Kf 2013-12-16 § 210	2013-12-17	2013/809
Kf 2024-03-18 § 31	2024-03-19	2024/3

MÅL OCH RIKTLINJER FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv

1 Inledning

God ekonomisk hushållning betyder att en kommun inte förbrukar sin förmögenhet för att täcka löpande kostnader.

God ekonomisk hushållning innebär inte enbart att ekonomin går ihop, utan innefattar även ett krav på att pengarna används till rätt saker och att de används på ett effektivt sätt. Det betyder också att kommunen måste ha en beredskap att möta framtida utmaningar genom att i god tid vidta nödvändiga åtgärder i stället för insatser i efterhand. Riktlinjerna ska definieras utifrån den enskilda kommunens särskilda förutsättningar.

1.1 Syfte med denna riktlinje

Kommunfullmäktige ska enligt kommunallagen besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen. Lagen har utformats så att det är upp till varje kommun att definiera innebörden av god ekonomisk hushållning. För att få till stånd en sådan definition på lokal nivå har krävts att mål tas fram kopplat till god ekonomisk hushållning.

God ekonomisk hushållning i Bromölla kommun innebär att den kommunen och dess bolag ska ha en stabil ekonomi för att kunna möta nedgångar och kriser i samhällsekonomin. God ekonomisk hushållning innebär att såväl finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås.

God ekonomisk hushållning är en viktig del i den hållbara utvecklingen. Riktlinjerna anger ett långsiktigt och strategiskt perspektiv på verksamhet och ekonomi som sträcker sig längre än budgetperspektivet på ett eller tre år. Denna riktlinje är därför vägledande när god ekonomisk hushållning beslutas årligen i budget av kommunfullmäktige. Den ekonomiska ställningen och utvärdering av god ekonomisk hushållning sker i förvaltningsberättelsen i delårsrapport och årsredovisning.

I kommunallagen framgår också att om en kommun har beslutat sig för att använda resultatutjämningsreserv (RUR) i den kommunala förvaltningen så ska riktlinjerna också omfatta hanteringen av den.

1.2 Vem omfattas av riktlinjen?

Enligt kommunallagen 11 kap 1 § ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Det gäller även för sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer, d.v.s. de kommunalt ägda aktiebolagen

Denna riktlinje gäller efter beslut av kommunfullmäktige. Nämnder och styrelser måste förhålla sig till riktlinjerna så att verksamheten över tid bedrivs ändamålsenligt och bidrar till en hållbar utveckling och en god ekonomisk hushållning ur ett helhetsperspektiv.

1.3 Giltighetstid

Riktlinjerna anger ett långsiktigt och strategiskt perspektiv på verksamhet och ekonomi som sträcker sig längre än budgetperspektivet på ett till tre år. För att fylla sitt syfte som ett användbart redskap och för att skapa riktning och hjälp vid vägval kopplat till långsiktiga ekonomiska åtaganden är det viktigt att riktlinjerna utgör ett levande dokument som upplevs som relevant över tid.

Översyn av riktlinjen skall ske då så krävs, dock minst i samband med varje ny mandatperiod.

2. Vägledande principer

Principen för det finansiella perspektivet är att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar. Detta innebär att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation har förbrukat.

Principen för verksamhetsperspektivet innebär att kommunen ska bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. De ekonomiska medlen utgör en restriktion för verksamhetens omfattning. Kommunen måste löpande ha kontroll över den ekonomiska utvecklingen. En förutsättning för en ekonomi i balans är en god budgetföljsamhet i verksamheterna. En stabil och uthållig ekonomi är en förutsättning för att trygga en bra verksamhet som tillgodoser medborgarnas krav på tjänsteutbud och service

Bromölla Kommuns kommunfullmäktige har beslutat om vision (KF § 48/2021) och strategiska prioriteringar (KF § 49/2021) samt målindikatorer (KF § 69/2022). Detta styrdokument kompletterar dessa beslut genom att slå fast de långsiktiga finansiella målen.

2.1 Balanskravet för den kommunala förvaltningen

Balanskravet är kommunallagens regelverk för krav på ekonomisk balans för kommuner och landsting. Minimikravet är att intäkterna ska överstiga kostnaderna varje enskilt år. Detta är uttryckt i kommunallagen i form av det så kallade balanskravet. Underskott som uppkommit under ett enskilt år ska återställas inom de kommande tre åren. Från årets resultat ska realisationsvinster och realisationsförluster borträknas. Fullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur regleringen av ett underskott ska ske. Beslut om reglering ska fattas senast i budgeten det tredje året efter det år det negativa resultatet uppkom. Kommunfullmäktige får besluta att en reglering av ett negativt balanskravsresultat inte ska göras om det finns synnerliga skäl.

3 Inriktningar för god ekonomisk hushållning

Kommuner har behov av en ständig befolkningstillväxt. Det är också ett av Bromölla kommuns övergripande mål. En befolkningstillväxt medför ökade skatteintäkter, men också ökade kostnader. Grunden för god ekonomisk hushållning i Bromölla är att stärka det egna kapitalet. Både i sig självt och i relation till de totala tillgångarna.

3.1 Långsiktiga finansiella mål

God ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv säkerställs genom ett tydligt och väldefinierat ramverk, i form av ekonomiska målsättningar för resultat och ekonomisk styrka respektive risk och kontroll.

Kommunen har identifierat fyra finansiella målområden som tillsammans definierar god ekonomisk hushållning:

1. Resultat
2. Soliditet
3. Risk
4. Kontroll

3.1.1 Resultat

En viktig förutsättning för god ekonomisk hushållning är att det finns balans mellan löpande intäkter och kostnader. Genom att inte förbruka alla intäkter i den ordinarie verksamheten skapas förutsättningar för att finansiera investeringar, betala räntor på lån samt för att klara oförutsedda kostnader.

Verksamhetens nettokostnader inom den kommunala förvaltningen bör inte öka i snabbare takt än skatteintäkter och generella statsbidrag.

För att Bromölla kommun ska klara de framtida demografiska utmaningarna behöver kommunen uppvisa positiva resultat. Kommunen ska vara rustad för långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling även vid nedgång i samhällsekomin. För att få ett långsiktigt hållbart resultat som bidrar till att hålla tillbaka lånefinansieringen och inte kortsiktigt vidta åtgärder som kan vara till skada för verksamheten behöver den kommunala förvaltningens resultat överstiga 2 procent av skatt, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning samtidigt som de kommunala bolagen genererar avkastning.

Det är årets resultat som utgör förändringen av det egna kapitalet i varje kommun. Både den kommunala förvaltningen och bolagen ska därför göra årliga ekonomiska överskott.

Kommunkoncernen (kommunala förvaltningen och bolagen sammanställt)

Långfristigt mål – Resultatet ska uppgå till minst 2 procent av skatter och kommunalekonomisk utjämning över en rullande femårsperiod. Resultatnivån kan under perioder behöva vara högre än 2 procent beroende på planerade investeringsnivåer.

3.1.2 Soliditet

Soliditeten beskriver Bromölla kommuns ekonomiska styrka på lång sikt. Soliditeten mäter kommunens förmögenhet och visar hur stor del av tillgångarna som kommunen betalat genom driftsöverskott. Soliditeten påverkas av investeringsvolym, upplåning och resultatutveckling. Soliditeten anger hur stor del av de totala tillgångarna som finansieras med eget kapital och skildrar därmed koncernens långsiktiga finansiella handlingsutrymme.

En hög soliditet indikerar en organisations styrka och är exempelvis tillsammans med kassaflöde något som ett långgivande finansinstitut analyserar inför en nyupplåning. För att Bromölla kommun ska ha så stora möjligheter som möjligt att kunna ha friheten att ta upp nya lån vid behov i framtiden bör inte soliditeten vara för låg. God ekonomisk hushållning i Bromölla bör sikta på att stärka koncernens soliditet till en nivå som möjliggör friheten att fatta beslut om nyupplåning utan hänsyn tagen till externa parter analyser. Att åstadkomma en ökning av soliditeten måste få ta tid. Soliditeten ökar om resultaten ökar samtidigt som tillgångarna inte gör det.

Värdering av soliditeten vid bedömning av god ekonomisk hushållning görs i relation till kommunerna i regionen, kommunsveriges och koncernsveriges soliditet.

Kommunkoncernen (kommunala förvaltningen och bolagen sammanställt)

Långfristigt mål – Att varaktigt befinna sig på minst rikssnitt vad gäller soliditet.

3.1.3 Risk

Bromölla kommun måste ha kontroll över om det föreligger några risker som kan påverka kommunens resultat och ekonomiska styrka. En god ekonomisk hushållning innefattar att kommunen i kort och medellångt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella problem. Här analyseras likviditet, låneskuld, pensionsåtagande och borgensåtagande. Kommunen måste löpande ha kontroll över den ekonomiska utvecklingen för att inte urholka ekonomin.

Utrymmet för nya investeringar är beroende av årets resultat. Höga investeringsvolymerna i kombination med låga resultatnivåer ger en ökad skuldsättning som över tid leder till långsiktigt minskad finansieringsförmåga och en ökad finansiell risk. I samband med att det årliga budgetbeslutet bör med andra ord dessa två inriktningar värderas i en helhet. Bromölla kommun kommer att ha en hög investeringsutveckling, som har sin grund i demografi, vilket gör att det kan bedömas som rimligt att en del av finansieringen sker via upplåning.

Bromölla kommun ska vara aktiv i sitt arbete med likviditeten för att kunna stärka det egna kapitalet utan nyupplåning. De kortfristiga fordringarna bör hållas så låga som möjligt till förmån för likvida medel.

Den kommunala förvaltningen, liksom varje aktiebolag i koncernen, måste verka för ett bättre kassaflöde genom att så snabbt som möjligt omvandla

kortfristiga fordringar till likvida medel. Det är viktigt att räkna ut lägsta möjliga nivåer för sina omsättningstillgångar och att nå målen för koncernens soliditet och därmed verka för ett förbättrat kassaflöde.

Kommunkoncernen (kommunala förvaltningen och bolagen sammanställt)

Långfristiga mål

- Självfinansieringsgraden av investeringar ska över en rullande 10-årsperiod uppgå till 100 procent. Under perioder av tillväxt och hög investeringsnivå är dock målet på kortare sikt att självfinansieringsgraden bör uppgå till mellan 50–100 procent över en rullande fyraårsperiod, och inte vara lägre än 40 procent ett enskilt år av perioden.
- Exploateringsverksamheten ska bedrivas så att inkomster och utgifter över en rullande 10-årsperiod är i balans.
- Ett kassaflöde som motsvaras av befolkningsökning och inflation.

3.1.4 Kontroll

Kommunen måste ha kontroll över den ekonomiska utvecklingen. En förutsättning för en ekonomi i balans är en god budgetföljsamhet i verksamheterna. Verksamheten ska bedrivas inom befintliga ekonomiska ramar även om detta kan medföra att de i budgeten angivna målen/indikatorerna och riktlinjer för verksamheten inte helt kan uppnås. Om det uppstår obalans mellan ekonomiskt utrymme i budget och verksamhetsmål/indikatorer ska nämnden/styrelsen agera.

Bolagen ska i sin planering och uppföljning ha en tydlig koppling till kommunfullmäktiges mål utifrån uppdrag och ansvarsområde. Kommunen ska utöva en tydlig och effektiv ägarstyrning av de kommunala bolagen med stöd av ägardirektiv.

4 Styrmodell

Ekonomi- och verksamhetsstyrning är en målmedveten och systematisk process för att påverka kommunens samlade verksamhet i riktning mot önskad kvalitet, resultat, effektivitet och ekonomisk ställning. Styrningen ska präglas av ett helhetstänkande, d.v.s. Bromölla kommuns bästa är överordnat verksamhetsmässiga särintressen. Styrning sker genom dialog med inriktning på samsyn och samförstånd.

4.1 Vision, prioriteringar och mål

Visionen omfattar hela samhället Bromölla kommun. Den beslutades av kommunfullmäktige i november 2021, tillsammans med tre strategiskt prioriterade områden. Inom varje prioriterat område beslutades övergripande mål.

Målen ska bidra till att Bromölla kommuns vision uppnås.

5 God ekonomisk hushållning i budgeten

De långsiktiga värdena i riktlinjen ger vägledning för de målvärden som sätts för kommunkoncernen i den årliga budgeten av kommunfullmäktige. Det innebär att dessa inriktningar ska omsättas till målvärden i kommunfullmäktiges budget för kommunkoncernen.

Om indikatorerna måttsätts med lägre ambition än det som framgår av riktlinjen måste detta särskilt motiveras i budgeten.

6 Bedömning och utvärdering

I årsredovisning och delårsbokslut utvärderas om Bromölla kommuns utveckling ligger i linje med god ekonomisk hushållning utifrån riktlinjen. Den samlade bedömningen om god ekonomisk hushållning grundas i utvärderingen.

Bedömningen ska också innehålla om det finns behov av justering av målvärden i kommande budgetar för att de långsiktiga målen i riktlinjen ska upprätthållas.

7 Resultatutjämningsreserv

Reglerna kring resultatutjämningsreserv infördes 2013 då kommunallagen öppnar för en möjlighet att utjämna intäkter över tid. Syftet med resultatutjämningsreserven är enligt förarbetena att ge en möjlighet för kommuner och regioner att utjämna för intäkter över en konjunkturcykel. Syftet är alltså att under goda tider bygga upp en reserv som sedan kan användas under vissa omständigheter när till exempel skatteutvecklingen är svag. En resultatutjämningsreserv kan därför ses som ett verktyg som stöder resonemanget att god ekonomisk hushållning ska utvärderas över en längre tidsperiod än det enskilda året. Med ett sådant resonemang blir ett långsiktigt stabilt överskott viktigare än det enskilda årets resultat som kan variera kraftigt upp eller ned till följd av många olika faktorer och enstaka händelser.

Bromölla kommunen har valt att ha en så kallad resultatutjämningsreserv inom ramen för det egna kapitalet.

7.1 Reservering

Reservering till resultatutjämningsreserven ska göras i syfte att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.

I enlighet med kommunallagen 8 kap 3 d § andra stycket, ska kommunen göra reserveringar med högst det belopp som motsvarar det lägsta av:

- antingen den del av årets resultat som överstiger 1 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning
- eller den del av årets resultat efter balansjusteringar som överstiger 1 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning

Reservering får ske till resultatutjämningsreserven upp till det att reserven uppgår till 10 procent av årets skatteintäkter och generella statsbidrag.

7.2 Disposition

Syftet med RUR är att utjämna intäkter över en konjunkturcykel.

Resultatutjämningsreserven ska möjliggöra för kommunen att möta en tillfällig intäktsdämpning för att undvika kortsiktiga neddragningar av verksamheter som på sikt kan komma att behöva byggas upp igen.

Resultatutjämningsreserven ska inte hämma nödvändiga effektiviseringsåtgärder och inte heller användas för att göra kortsiktiga förändringar av skattesatsen.

Bedömningen av konjunktursens effekt på intäkterna görs genom att jämföra den aktuella prognosticerade underliggande skatteunderlagsutvecklingen med rikets genomsnittliga underliggande utveckling under den senaste tioårsperioden.

Om det aktuella årets prognosticerade skatteunderlagsutveckling för riket understiger genomsnittet för de tio senaste åren får disposition göras med ett belopp som motsvarar mellanskillnaden. Under ett enskilt år får aldrig mer än 20 procent av reservens maximala belopp disponeras.

7.3 Beslut om reservering och disponering

Beslut om planerad användning av medel från RUR fattas i samband med beslut om budget och plan. I samband med årsredovisningen fastställs en eventuell användning av medel från RUR, oavsett om RUR-användningen budgeterats eller ej.

Att en reservering är gjord innebär inte att motsvarande belopp pengar (likviditet) har reserverats för genomförandet eller satts av på något särskilt konto. Det medför att kostnaden som uppstår när resultatutjämningsreserven ska tas i anspråk innebär en påfrestning på likviditeten. Därför är det särskilt viktigt att vid disponering av resultatutjämningsreserven göra en avstämning mot den indikator för kommunens mål gällande god ekonomisk hushållning som rör likviditet.

7.4 Redovisning

Redovisning av RUR sker i årsredovisningen kopplat till balanskravsutredningen. Varken avsättning till eller disposition av

resultatutjämningsreserv påverkar kommunens resultat utan sker som en särskild specifikation av kommunens egna kapital i balansräkningen.